

[vidboru-do-molodizhnoyi-radi-pri-ministerstvi-ohoroni-zdorov-ya](#) (access date: 10.09.2024). [in Ukrainian]

13. Nakaz MOZ Ukrainy vid 24.09.2024 №1642 «Pro zatverdzhennia skladu Molodizhnoi rady pry Ministerstvi okhorony zdorovia Ukrainy» [Order of the Ministry of Health of Ukraine dated 09/24/2024 №1642 «On approval of the composition of the Youth Council under the Ministry of Health of Ukraine»]. Retrieved from: <https://moz.gov.ua/uk/decrees/nakaz-moz-ukrayini-vid-24-09-2024-1642-pro-zatverdzhennya-kladu-molodizhnoyi-radi-pri-ministerstvi-ohoroni-zdorov-ya-ukrayini> (access date: 10.09.2024). [in Ukrainian].

УДК 373.29.016:81]:376-056.264]:004](045)

Наталія Лопатинська,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти,

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

e-mail: n.lopatynska@kubg.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6345-7118>

Researcher ID: <https://www.researchgate.net/profile/Nataliia-Lopatynska>

Natalia Lopatynska,

Candidate of Sciences in Pedagogy

Associate Professor Department of Special and Inclusive Education

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

Євгенія Коломієць,

магістрант спеціальності 016.01.01 Логопедія,

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

e-mail: ymkolomiiets.fpsrso23m@kubg.edu.ua

Yevheniia Kolomiiets,

2nd-year master's student in the field of 016.01.01 Speech Therapy

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2,

Київ, Україна, 04053

e-mail: kubg@kubg.edu.ua

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

18/2 Bulvarno-Kudriavska Str,

Kyiv, Ukraine, 04053

РОЗВИТОК МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ТРУДНОЩАМИ ЗАСОБАМИ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

DEVELOPMENT OF MONOLOGICAL SPEECH IN CHILDREN OF SENIOR PRESCHOOL AGE WITH SPEECH DIFFICULTIES USING DIGITAL TECHNOLOGIES

Анотація. Метою статті стало теоретичне обґрунтування практичної значущості та ефективності використання цифрових технологій у логокорекційній роботі з розвитку зв'язного (монологічного) мовлення дітей старшого дошкільного віку з мовленнєвими труднощами. У статті представлено послідовні етапи навчання зв'язного (монологічного) мовлення з опорою на такий метод з науково доведеною ефективністю, як цифрові технології, що, на нашу думку, дає змогу розкрити актуальність інтегрованих знань з дошкільної логодидактики та ІКТ й довести практичну значущість використання цифрових технологій у логопедичній практиці. Розкрито актуальність питання, що досліджується, для розвитку дитини старшого дошкільного віку з мовленнєвими труднощами. Теоретичний аналіз попередніх досліджень обґрунтовує практичну значущість розвитку монологічного мовлення старших дошкільників і висвітлює численну кількість досліджень про доцільність і необхідність використання інноваційних засобів у навчанні дошкільників переказу. Надбанням дослідження є модель розвитку зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку з мовленнєвими труднощами засобами цифрових технологій, її реалізація, результати апробації та моніторинг динаміки успіхів у навчанні переказу в контексті міждисциплінарного супроводу цих дітей. Запропонована модель ґрунтується на нейроонтогенетичному, нейрофізіологічному, нейролінгвістичному та нейропсихологічному підходах, які допомагають створити передумови для формування монологічної компетентності. У статті висвітлено етапи, цілі, завдання, засоби, методи, принципи розвитку зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку з мовленнєвими труднощами засобами цифрових технологій. Елементи наукової новизни полягають у поглибленні та розширенні поля впливу на формування монологічного мовлення (навчання переказу) у дітей старшого дошкільного віку з мовленнєвими труднощами за допомогою впровадження зазначеної моделі. Результати дослідження можуть бути використані командою супроводу в закладах дошкільної освіти, батьками, студентами закладів вищої освіти.

Ключові слова: зв'язне мовлення; мовленнєві труднощі; старший дошкільний вік; цифрові технології; модель розвитку монологічного мовлення.

Abstract. The article aimed to theoretically substantiate the practical significance and effectiveness of using digital technologies in speech correction work on the development of coherent

(monological) speech of children of senior preschool age with speech difficulties. The article presents successive stages of teaching coherent (monological) speech based on such a method with scientifically proven effectiveness as digital technologies, which, in our opinion, allows us to reveal the relevance of integrated knowledge of preschool speech didactics and ICT and prove the practical significance of using digital technologies in speech therapy practice. The relevance of the researched issue for the development of a child of senior preschool age with speech difficulties is revealed. Theoretical analysis of previous studies substantiates the practical significance of the development of monologue speech in older preschoolers. It highlights a large number of studies on the feasibility and necessity of using innovative tools in teaching preschoolers to transfer. The study provides a model for the development of coherent speech in preschool children with speech difficulties using digital technologies, its implementation, testing results, and monitoring of the dynamics of success in teaching transfer in the context of interdisciplinary support for these children. The proposed model is based on neuro ontogenetic, neurophysiological, neurolinguistic, and neuropsychological approaches that help create the prerequisites for the formation of monologue competence. The article highlights the stages, goals, tasks, means, methods, and principles of developing coherent speech in preschool children with speech difficulties using digital technologies. The elements of scientific novelty consist of deepening and expanding the field of influence on the formation of monologue speech (learning to transfer) in children of senior preschool age with speech difficulties by implementing the specified model. The results of the study can be used by the support team in preschool educational institutions, parents, and students of higher education institutions.

Key words: coherent speech; speech difficulties; senior preschool age; digital technologies; model of development of monologue speech.

Актуальність дослідження. У наш час відбувається постійний пошук ефективних методів, прийомів та засобів, які дають можливість не лише оптимізувати процес навчання і розвитку дітей дошкільного віку, а й урізноманітнити його, мотивувати дитину до саморозвитку та пізнання. Інноваційні технології дають фахівцям безліч корисних ресурсів, які дають змогу організувати процес роботи.

Актуальність питання розвитку зв'язного мовлення дітей з мовленнєвими труднощами, зокрема старшого дошкільного віку, на сучасному етапі визначається Базовим компонентом дошкільної освіти, оскільки він є державним стандартом, що визначає вимоги до обов'язкових компетентностей та результатів

освіти дитини дошкільного віку (6-7 років) [1]. Згідно з державним стандартом дитина повинна не лише оволодіти чіткою вимовою всіх звуків рідної мови відповідно до орфоепічних норм і мати повноцінний словниковий запас, а й вільно комунікувати з дітьми та дорослими. Дитина повинна навчитися бути ініціатором діалогу та підтримувати його відповідно до теми, ставити запитання й давати адекватні відповіді на запитання інших, вдало використовувати під час спілкування міміку й жести. Невід'ємною частиною базового компоненту дошкільної освіти є також і монологічна компетенція, яка полягає в умінні дитини демонструвати розгорнуте, послідовне, логічне, зв'язне мовлення, складати різноманітні розповіді, висловлювати самостійні оцінні судження стосовно різних ситуацій мовлення (Базовий компонент, 2021).

Відомо, що найкраще спілкування – то спілкування наживо, а не дистанційне, до якого ми змушені були вдаватися через пандемію, що тривала кілька років й істотно обмежувала спілкування, особливо дошкільників. А саме вони потребують активного й раннього розвитку свого мовлення, передусім ті, хто має труднощі у цій сфері. Окрім цього, повномасштабне вторгнення країни-агресора на нашу територію завдало такого руйнівного впливу на здоров'я українців, зокрема дітей, що кількість дітей з мовленнєвими труднощами значно зросла. До цього ще варто додати, що розпочату корекційно-розвиткову роботу фахівців з початком війни було призупинено на тривалий час – і це мало свої негативні наслідки для розвитку мовленнєвої сфери дитини, оскільки в цій роботі важлива систематичність. Саме тому перед логопедами стоїть непроста, але вкрай важлива місія: за допомогою сучасних інноваційних методів та прийомів долати проблему розвитку мовлення дітей, незважаючи на її масштаби.

Аналіз попередніх досліджень. Мовлення – це один із найважливіших психічних процесів, тобто пов'язаний із нервовою системою людини. Різні порушення розвитку функцій мозку дитини можуть проявлятися у несформованості цілої низки гностико-практичних і психічних процесів, таких наприклад, як труднощі зорово-просторових уявлень; слухо-моторні та оптико-моторні дистаксії; кінцево-кінетична, дрібна, оральна, мімічна та артикуляційна

диспраксія; дисбаланс у роботі мовленнєвослухового та мовленнєворухового аналізаторів; нестійкість уваги, труднощі контролю за діями, труднощі у мовленнєвій і поведінковій саморегуляції (Ю. Рібцун, 2010).

Зв'язне мовлення є основним чинником успішного самоусвідомлення дитини, повноцінного її розвитку в цілому, воно впливає на формування моральних та вольових якостей характеру особистості, тому і було в полі дослідження численних науковців і представлено у працях нейробіологів (В. Vaars & N. Gage, 2014; С. Lieber, 2019; D. Norman, 2017 та ін.), нейролінгвістів (Н. Бабич, 2022; Л. Засекіна, 2010; Н. Лопатинська, 2020; Г. Тригуб, 2015), нейропсихологів (Ю. Коломієць, 2021; М. Мельничук, 2021; Л. Кашуба & В. Стрілець, 2021; О. Таран, 2023; В. Тарасун, 2015 та ін.), нейрологопедів (Н. Бабич, 2022; Т. Дехтяренко (2019); Н. Лопатинська, 2024; В. Мазуренко, 2012; Н. Павлова, 2016 та ін.).

Вітчизняна науковиця І. Мартиненко розглядає питання функціонально-мовленнєвих труднощів як низку системних порушень, у тому числі й неврологічних. Дослідниця пропонує нестандартні підходи у вирішенні порушеного питання і дає педагогам практичні поради щодо організації та планування корекційної роботи з дошкільниками (Мартиненко, 2017: 41–48).

У вітчизняній теорії і практиці логопедії проблеми інноваційної діяльності висвітлено різновекторно: теоретичне обґрунтування психолого-педагогічних засад підготовки фахівців до інноваційної професійної діяльності (В. Бондар, 2018; І. Гавриш, 2016; І. Зязюн, 2019; Н. Клішевич & Н. Заєркова, 2018; О. Мартинчук, 2018; Скрипник, 2020); підходи до професійної підготовки майбутніх фахівців закладів дошкільної освіти (Н. Бабич, 2022; О. Мартинчук, 2018; І. Поніманська, 2012; Т. Скрипник, 2018; N. Babych & K. Tychuna, 2019 та інші). Такі різні підходи вчених до розгляду та ретельного вивчення проблеми розвитку мовлення свідчать про актуальність та практичну значущість поставленого питання.

Доцільність упровадження в освітній процес закладів новітніх комп'ютерних технологій обґрунтовують у своїх дослідженнях учені (О. Буйницька, 2012;

О. Качуровська, Н. Пахомова & В. Коваленко, 2024; А. Гета, В. Заїка & В. Коваленко, 2018; І. Мартиненко & Л. Козачук, 2017 та ін.). Учені акцентують увагу на тому, що в поєднанні з традиційними засобами логокорекційного впливу цифрові технології сприяють розвитку дитини та підвищують якість навчання.

Для успішного вирішення даного питання сучасна система логокорекційної роботи з дітьми, що мають функціонально-мовленнєві труднощі, передбачає використання засобів цифрових технологій, які, з одного боку, оптимізують процес взаємодії; з іншого – є цікавими для дітей, що значно підвищує ефективність проведеної роботи. До того ж, використання цифрових технологій у логокорекційній практиці є одним з найпоширеніших серед інноваційних методів. Тому і став методом з науково доведеною ефективністю.

Зважаючи на беззаперечну актуальність, порушене питання потребує детального вивчення і пошуку інноваційних підходів до його вирішення.

Мета статті – висвітлення авторської моделі розвитку монологічного мовлення у дітей дошкільного віку з мовленнєвими труднощами засобами цифрових технологій.

Методи дослідження: формувальний та контрольний експерименти з метою визначення ефективності використання цифрових технологій в процесі формування зв'язного монологічного мовлення у мовлення дітей дошкільного віку з мовленнєвими труднощами.

Виклад основного матеріалу. Мовлення – це результат мовленнєвої діяльності, складний і багатосторонній психічний процес. За результатами аналізу опрацьованої наукової літератури з теми дослідження було з'ясовано, що у дітей із функціонально-мовленнєвими труднощами спостерігаються труднощі формування зв'язного мовлення, тому основним завданням логопедичної роботи з дітьми із загальним недорозвитком мовлення є його корекція та розвиток. У дошкільників може спостерігатися порушення всіх компонентів мовленнєвої системи, водночас дитина може мати збережені слух та інтелект, тому варто використовувати технології, які повинні забезпечити якісний розвиток складових мовлення, підвищити рівень розвитку зв'язного мовлення дітей, а також сприяти

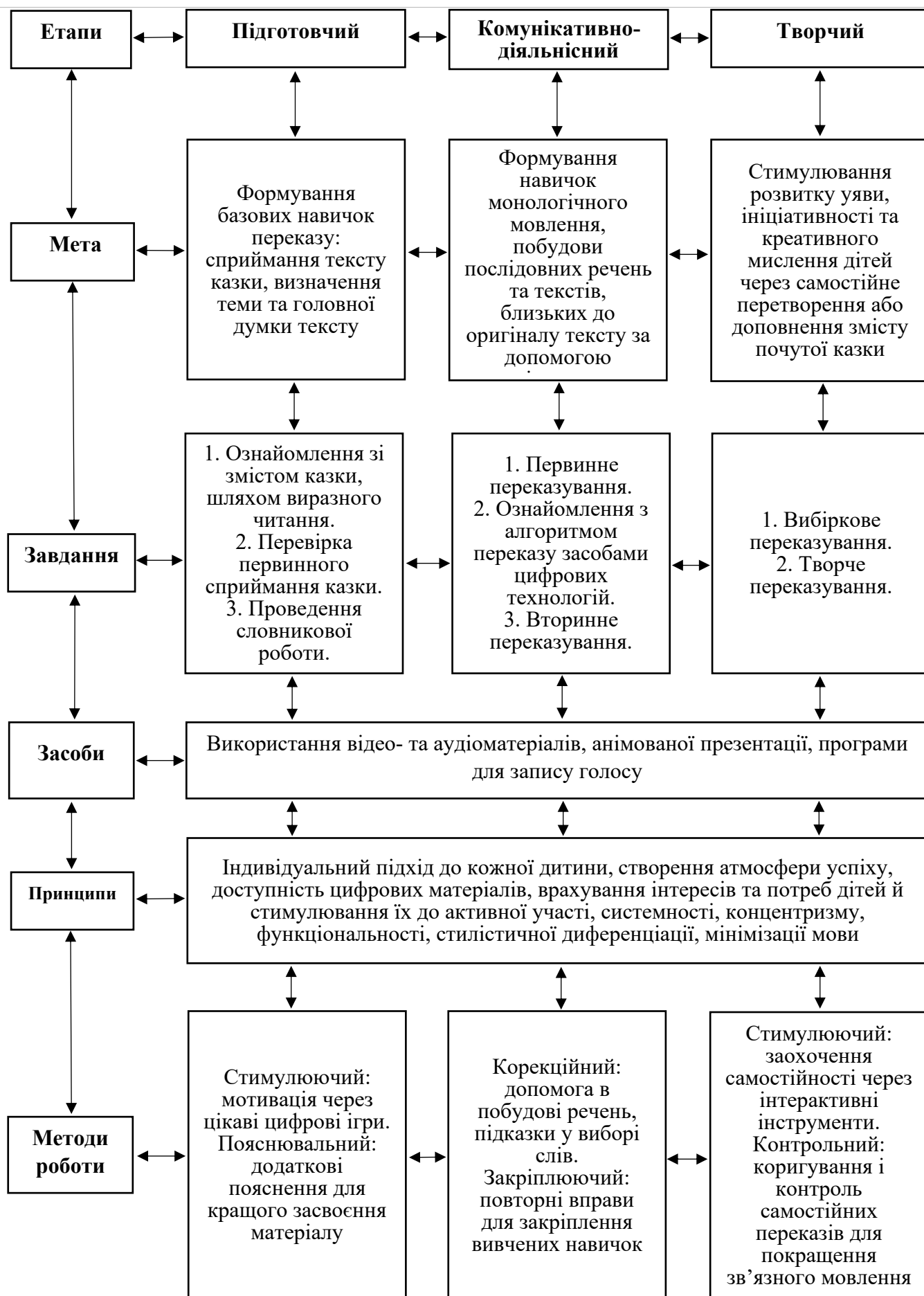
повноцінному розвитку дитини як суб'єкта усного мовлення, який буде вільно комунікувати в соціумі.

З метою оптимізації логокорекційної роботи, підвищення її ефективності та спонукання дошкільників до саморегуляції та саморозвитку нами було проведено дослідження стану сформованості зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку з функціонально-мовленнєвими труднощами, метою якого стала розробка моделі розвитку зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку з мовленнєвими труднощами засобами цифрових технологій та експериментальне підтвердження її ефективності.

Відповідно до мети дослідження ми визначили й реалізували такі завдання: здійснили теоретичний аналіз проблеми формування зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку з функціонально-мовленнєвими труднощами; розробили діагностичний інструментарій для встановлення стану сформованості монологічного мовлення; теоретично обґрунтували, розробили та практично перевірили ефективність моделі розвитку зв'язного мовлення у дітей старшого дошкільного віку з мовленнєвими труднощами засобами цифрових технологій.

В експериментальній частині констатувального етапу дослідження нами було проведено оцінювання стану сформованості зв'язного мовлення дошкільників за такими критеріями: зміст і структура переказу, мовленнєві навички, емоційне вираження, самостійність виконання. На цьому етапі ми використали практичні напрацювання вітчизняних науковців: Ю. Рібцун «Мовленнєва картка обстеження дітей» (Ю. Рібцун, 2010) та А. Малярчук «Обстеження мовлення дітей: дидактичний матеріал» (А. Малярчук, 2004).

Відповідно до результатів діагностики було визначено рівні сформованості зв'язного мовлення: високий, середній та низький. Аналіз результатів дослідження дав змогу з'ясувати, що респонденти мають значні труднощі зв'язного мовлення і потребують цілеспрямованого логокорекційного втручання. Для цього нами було розроблено модель розвитку зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку з мовленнєвими труднощами засобами цифрових технологій (рис. 1.).

Рис. 1. Модель розвитку зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку з мовленнєвими труднощами засобами цифрових технологій

Кожний етап моделі передбачав використання на логопедичних заняттях анімованих презентацій. Під час реалізації формувального експерименту було з'ясовано умови, які сприяють успішній реалізації моделі розвитку зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку з мовленнєвими труднощами, а саме: проведення нейропсихологічних і дидактичних ігор, спрямованих на активацію декількох аналізаторів, здійснення зорово- моторного і слухо-моторного контролю, стимуляція нейронних мереж функціональних блоків головного мозку, розвиток базових психофізіологічних передумов мовленнєвої діяльності, відновлення артикуляційної кінестетичної чутливості і моторної активності.

З метою встановлення ефективності використання анімованих презентацій до казок у розвитку монологічного мовлення проведено моніторинг за змінами у формуванні навичок монологічного мовлення.

Діти контрольної групи працювали за традиційною методикою з розвитку зв'язного мовлення, яка включала вправи на побудову речень, роботу з текстами, вправи для розвитку зв'язності мовлення. Діти експериментальної групи навчалися монологічного мовлення з використанням цифрових технологій, зокрема анімованих презентацій для стимуляції мовленнєвої активності та підвищення зацікавленості дітей та із засобами аудіозапису для накопичення інформації та проведення аналізу почутого.

У контрольній групі, де використовувалися традиційні методи, після експерименту спостерігався незначний прогрес. Високий рівень сформованості мовлення зберігся у двох дітей, що свідчить про стабільність набутих навичок. Проте помітний прогрес продемонстрували дві дитини, які на початку експерименту мали середній рівень. Одна з них досягла високого рівня сформованості мовлення, що виявляється у здатності логічно і послідовно викладати матеріал без допомоги дорослого, використовувати складні речення і правильно будувати граматичні конструкції. Тож високого рівня сформованості зв'язного мовлення у ході формувального експерименту досягли три дитини, що становить 60% від усіх респондентів.

Експериментальна група, яка працювала з використанням цифрових технологій, продемонструвала значний прогрес. Використання анімованих презентацій підвищило зацікавленість дітей у завданнях і стимулювало їхню мовленнєву активність. У порівнянні з початковими показниками після проведення експерименту виявилось, що три дитини (60% від загальної кількості дітей в групі) досягли високого рівня сформованості мовлення, а одна дитина (20%) залишилася на середньому рівні.

Зокрема, дві дитини, які спочатку мали середній рівень, досягли високого рівня: у них ми помітили значне покращення у зв'язності та послідовності висловлювань. Діти набули більшої самостійності у побудові складних речень, їхнє мовлення стало більш емоційно виразним і з меншою кількістю граматичних та лексичних помилок. Використання невербальних засобів, таких як міміка та жести, також активізувалося і надало мовленню більшої виразності.

Стає зрозуміло, що використання анімованих презентацій та пристроїв аудіозапису позитивно вплинуло на формування зв'язного монологічного мовлення. Діти з високим рівнем демонструють глибоке розуміння тексту, можуть логічно і послідовно його відтворювати, використовувати складні речення та граматично правильні конструкції. Їхні перекази є чіткими і структурованими.

Порівняльний аналіз результатів показав, що діти експериментальної групи, які навчалися з використанням цифрових технологій, продемонстрували вищий рівень прогресу у розвитку мовлення, ніж діти контрольної групи. У той час, як контрольна група показала стабільність результатів і лише незначний прогрес, діти експериментальної групи значно покращили свої навички у побудові зв'язного мовлення, логічності, послідовності та емоційної виразності.

Звісно, ця проведена робота була обмежена у часі, проте вона продемонструвала позитивні зміни в мовленнєвій діяльності дітей. Зокрема, спостерігалось підвищення рівня зв'язності висловлювань, покращення структури мовлення та використання складніших граматичних конструкцій. Це свідчить про те, що навіть за короткий час проведення експерименту обрані нами методи мали позитивний вплив на мовленнєвий розвиток дітей.

Отже, можна стверджувати, що результати проведеного експерименту довели доцільність та перспективність застосування цифрових технологій у логокорекційній роботі з дітьми дошкільного віку з мовленнєвими труднощами, що дає можливість ефективніше формувати мовленнєві навички і підвищувати рівень самостійності дітей у висловлюванні думок.

Модель, використана в експерименті, є ефективною та варта використання з метою розвитку зв'язного монологічного мовлення, оскільки цифрові засоби пропонують нам широкий спектр можливостей для навчання та розвитку нових навичок.

Практична значущість одержаних результатів полягає в тому, що використання розробленої моделі формування усного зв'язного мовлення у старших дошкільників із порушеннями мовлення підвищує рівень сформованості усного мовлення дітей, а розроблена експериментальна модель може бути використана в організації й проведенні корекційно-розвиткових занять. Отримані результати можна буде враховувати при розробці корекційних програм для роботи з дітьми із порушеннями мовлення.

Використання спеціальних комп'ютерних програм дає змогу дитині прискорити процес розуміння, сприйняття та відтворення побаченого на екрані, виявляти інтерес та потребу до емоційного спілкування та розвитку, допомагає збагатити словник дітей різними лексичними темами, покращує граматичну будову, зв'язне мовлення, продуктивність використання дитиною лексичних одиниць мовлення (вживання частин мови). Водночас персонажі на екрані можуть створювати різні проблемні ситуації, при розв'язанні яких дитина засвоює граматичні категорії, розвиває здатність до словозмін, здатність до словотвору (практичні вміння змінювати граматичні форми слів, розуміти їхнє значення), здатність до використання синтаксичної складової мовлення.

Завдяки встановленню діалогу «дитина-комп'ютер» спостерігається прискорення темпу розвитку самостійного монологічного висловлювання, оскільки дитина веде діалог невимушено, підтримуючи розмову на запропоновану комп'ютерним персонажем тему.

Застосування ІКТ сприяє швидшому оволодінню дітьми такими формами усного мовлення як відповідь на поставлене запитання та самостійна постановка питання, опис з опорою на наочність, переказ переглянутого відеоматеріалу, розповідь за серією сюжетних картинок, вивчення віршів, прислів'їв, скоромовок, відгадування загадок тощо.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Узагальнюючи, розуміємо, що використання в логопедичній роботі цифрових технологій, поєднання дидактичного матеріалу та ігрових можливостей комп'ютера дає наочне уявлення інформації, забезпечення зворотного зв'язку між корекційно-виховною програмою і дитиною, дає можливість розвивати та навчати дитину в зоні її комфорту й інтересу.

Отже, цифрові технології у логокорекційній діяльності з дітьми з функціонально-мовленнєвими труднощами доцільно використовувати як в дидактичних цілях, так і в комунікаційних. Ми переконались, що вони є ефективними інструментами для розвитку дитини.

Перспективу подальшого дослідження вбачаємо у висвітленні методики розвитку монологічного мовлення у дітей дошкільного віку з мовленнєвими труднощами засобами цифрових технологій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). Байер, О., Безсонова, О., Брежнєва, О., Гавриш, Н., Загородня, Л., Косенчук, О., Корнєєва, О., Лисенко, Г., Левінець, Н., Машовець, М., Мордоус, І., Нерянова, С., Піроженко, Т., Половіна, О., Рейпольська, О., Шевчук, А. 2021. 38 с.
2. Рібцун, Ю. (2010). Формування усного мовлення у дітей молодшого дошкільного віку із загальним мовленнєвим недорозвитком: автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.03. Київ. 21 с.
3. Мартиненко, І. (2017). Системні порушення мовлення в ракурсі медико-психолого-педагогічних досліджень мовлення. *Логопедія. Науково-методичний журнал*. № 10. С. 41–48.

4. Клішевич, Н., & Заєркова, Н. (2018). Сучасні підходи до організації інклюзивного навчання в закладах вищої освіти. *Інклюзивне навчання: основні принципи та дієві технології*: монографія. С. 20–34.
5. Мартинчук, О. (2018). Підготовка фахівців зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі: монографія. 430 с.
6. Поніманська, Т. (2012). Гуманістичне спрямування інноваційних технологій виховання дітей старшого дошкільного віку. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. № 22(2). С. 156–164.
7. Скрипник, Т. (2020). Удосконалення змісту професійної діяльності фахівців інклюзивних закладів освіти: ерготерапевтичний підхід. *Continuing professional education: theory and practice*. № 3. С. 7–15.
8. Бабич, Н. (2022). Фонетика та фонологія з основами аудіології: навчально-методичний посібник для майбутніх логопедів. Київ. 294 с.
9. Babych, N., & Tychyna, K. (2019). Forming Adequate Self-Assessment in Students as a Requirement of Their Professional Development. *Annales Universitatis Mariae Curie-Sklodowska, sectio N–Educatio Nova*. № 4. С. 247–262.
10. Буйницька, О. (2012). Інформаційні технології та технічні засоби навчання : навч. посібник. Київ. 240 с.
11. Качуровська, О., Пахомова, Н., & Коваленко В. (2024). Особливості використання технічних засобів у корекційній роботі з особами із заїканням. *Науковий журнал Хортицької національної академії*. Вип. 1(10). Запоріжжя. С. 112–120.
12. Сучасні засоби ІКТ підтримки інклюзивного навчання: навчальний посібник / А. Гета, В. Заїка, В. Коваленко та ін.; за заг. ред. Ю. Носенко. Полтава: ПУЕТ, 2018. 261 с.
13. Мартиненко, І., & Козачук, Л. (2017). Інноваційні підходи в логопедичній роботі з безмовленнєвими дітьми. *Корекційна педагогіка. Вісник Української асоціації корекційних педагогів*. № 1. С. 18–25.
14. Лопатинська, Н. (2019). Сучасні нейротехнології у логокорекційній діяльності дітей дошкільного віку із різними типами мовленнєвого дизонтогенезу. *Корекційно-реабілітаційна діяльність в сучасному освітньому просторі*: монографія / за заг. ред. О. В. Боряк, Т. М. Дегтяренко. С. 162–183.
15. Рібцун, Ю. (2010). Мовленнєва картка обстеження дітей четвертого року життя із ЗНМ. К.: Освіта України. 12 с.
16. Малярчук, А. (2004). Обстеження мовлення дітей: Дидактичний матеріал. К.: Літера ЛТД. 104 с.

REFERENCES

1. Baiier, O., Bezsonova, O., Brezhnieva, O., Havrysh, N., Zahorodnia, & L., Kosenchuk, O., et al. (2021). Bazovyi komponent doshkilnoi osvity (nova redaktsiia) [Basic component of preschool education (new edition)]. 38 p. [in Ukrainian].
2. Ribtsun, Yu. (2010). Formuvannia usnoho movlennia u ditei molodshoho doshkilnogo viku iz zahalnym movlenniemy nedorozvytkom: avtoref. dys. kand. ped. nauk. [Formation of oral speech in children of junior preschool age with general speech underdevelopment: PhD thesis]: 13.00.03. Kyiv. 21 p. [in Ukrainian].
3. Martynenko, I. (2017). Systemni porushennia movlennia v rakursi medyko-psykholoho-pedahohichnykh doslidzhen movlennia [Systemic speech disorders in the perspective of medical, psychological and pedagogical research of speech]. *Lohopediia. Naukovo-metodychnyi zhurnal – Speech therapy. Scientific and methodical journal*. № 10. P. 41–48. [in Ukrainian].
4. Klishevych, N. & Zaierkova, N. (2018). Suchasni pidkhody do orhanizatsii inkluzyvnoho navchannia v zakladakh vyshchoi osvity [Modern approaches to the organization of inclusive education in higher education institutions]. *Inkluzyvne navchannia: osnovni pryntsyipy ta diievi tekhnolohii: monohrafiia – Inclusive education: basic principles and effective technologies: monograph*. P. 20–34. [in Ukrainian].
5. Martynchuk, O. (2018). Pidhotovka fakhivtsiv zi spetsialnoi osvity do profesiinoi diialnosti v inkluzyvnomu osvitnomu seredovyschi: monohrafiia [Preparation of Special Education Specialists for Professional Activity in an Inclusive Educational Environment: Monograph]. 430 p. [in Ukrainian].
6. Ponimanska, T. (2012). Humanistychne spriamuvannia innovatsiinykh tekhnolohii vykhovannia ditei starshoho doshkilnogo viku [Humanistic orientation of innovative technologies of education of children of senior preschool age]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Pedagogichni nauky – Bulletin of Luhansk Taras Shevchenko National University. Pedagogical Sciences*. № 22(2). C. 156–164. [in Ukrainian].
7. Skrypnyk, T. (2020). Udoskonalennia zmistu profesiinoi diialnosti fakhivtsiv inkluzyvnykh zakladiv osvity: erhoterapevtychnyi pidkhid [Improving the content of professional activity of specialists in inclusive educational institutions: an ergotherapeutic approach]. *Continuing professional education: theory and practice*. № 3. P. 7–15. [in Ukrainian].
8. Babych, N. (2022). Fonetika ta fonolohiia z osnovamy audiolohii: navchalno-metodychnyi posibnyk dlia maibutnikh lohopediv [Phonetics and phonology with the basics of audiology: a study guide for future speech therapists]. Kyiv. 294 p. [in Ukrainian].
9. Babych, N. & Tychyna, K. (2019). Forming Adequate Self-Assessment in Students as a Requirement of Their Professional Development. *Annales Universitatis Mariae Curie-Sklodowska, sectio N–Educatio Nova*. № 4. C. 247–262. [in English].

10. Buinytska, O. (2012). Informatsiini tekhnolohii ta tekhnichni zasoby navchannia: navch. posibnyk [Information technologies and technical means of education: a textbook]. Kyiv, 240 c. [in Ukrainian].
11. Kachurovska, O., Pakhomova, N. & Kovalenko V., (2024). Osoblyvosti vykorystannia tekhnichnykh zasobiv u korektsiinii roboti z osobamy iz zaiikanniam [Features of the use of technical means in correctional work with persons with stuttering]. *Naukovyi zhurnal Khortytskoi natsionalnoi akademii – Scientific Journal of Khortytska National Academy*. Issue 1(10). Zaporizhzhia. C. 112–120. [in Ukrainian].
12. Heta, A., Zaika, V., Kovalenko, V., ta in.; za zah. red. Yu. Nosenko. (2018). Suchasni zasoby IKT pidtrymky inkliuzyvnoho navchannia: Navchalnyi posibnyk [Modern ICT tools to support inclusive education: A textbook]. Poltava: PUET. 261 p. [in Ukrainian].
13. Martynenko, I. & Kozachuk, L. (2017). Innovatsiini pidkhody v lohopedychnii roboti z bezmovlennievymy ditmy [Innovative approaches in speech therapy work with speechless children]. *Korektsiina pedahohika. Visnyk Ukrainської asotsiatsii korektsiinykh pedahohiv – Correctional pedagogy. Bulletin of the Ukrainian Association of Correctional Educators*. № 1. C. 18–25. [in Ukrainian].
14. Lopatynska, N. (2019). Suchasni neirotekhnolohii u lohokorektsiinii diialnosti ditei doshkilnoho viku iz riznymy typamy movlennievoho dyzontohenezy [Modern neurotechnologies in speech correctional activities of preschool children with different types of speech dysontogenesis]. *Korektsiino-reabilitatsiina diialnist v suchasnomu osvithomu prostori: monohrafiia / za zah. red. O. V. Boriak, T. M. Dehtiarenko – Correctional and rehabilitation activities in the modern educational space: monograph / edited by O. V. Boriak, T. M. Dehtiarenko*. C. 162–183. [in Ukrainian].
15. Ribtsun, Yu. (2010). Movlennieva kartka obstezhennia ditei chetvertoho roku zhyttia iz ZNM [Speech card for the examination of children of the fourth year of life with SEN]. Kyiv: Education of Ukraine. 12 c. [in Ukrainian].
16. Maliarchuk, A. (2004). Obstezhennia movlennia ditei: Dydaktychnyi material. [Examination of children's speech: Didactic material]. K.: Litera LTD. 104 p. [in Ukrainian].

УДК 159.98:159.944.4-053.4:355

Геннадій Міськов,

аспірант

<https://orcid.org/0000-0002-4135-8880>

ittek@ukr.net

Gennadiy Miskov,

Postgraduate